

Tillæg til »Vore Kirkegaarde« Bind 14 Nr. 1

Medlemmernes Opmærksomhed henledes høfligst paa, at Foreningens Regnskabsaar er udløbet pr. 31. Marts. Der erindres om, at Kontingentet lettest og billigst afgøres ved, at man indbetaler Beløbet til Foreningen for Kirkegaardskultur, Postkonto 119,15, Roskilde. Kontingentet er for personlige Medlemmer i Danmark Kr. 5,00, Medlemmer i Udlandet betaler 6,00 (der fremsendes pr. Check) og for Institutioner, Menighedsraad, Foreninger etc. beregnes Kontingentet efter særlige Regler (se Lovens § 3). Beløbet bedes godhedsfuldt indbetalt inden den 10. April, efter hvilket Tidspunkt Udsendelse af Opkrævninger med paaløbende Omkostninger paabegyndes.

FORENINGEN FOR KIRKEGAARDSKULTUR

Nye Medlemmer.

Afdeling C.

- 701 Hr. Arkitekt Aage Herløw, M. A. A., Frbg. Bredgade 18, Kbh. F.
702 Danske Boghandlers Kommissionsanstalt (Importbokhandeln), Nyrupsgade 17—19, Kbh. K.

FRA DANSKE KIRKEGAARDE

- 19/12 (Kbh. Amts Avis): Sorgenfri Kgd. udvides i Henhold til tidligere Konkurrenceplan (se »V. K.« 4 S. 41—45); Omkostn. 30,000 plus Jordkøb 6700.
19/12 (Hejmdal): Planerne om en ny Kgd. forelagt i Sønderborg Byraad.
22/12 (Politiken): Dyrt at leve, dyrt at dø.
23/12 (Sorø Amtstid.): Gierslev Kgd. reguleres af Lektor G. Georgsen (12—1500 Kr.).
23/12 (Sorø Amtstid.): Stenlille Kgd.s Udsv. er fuldført af G. Georgsen (11,400 Kr.).
27/12 (Rosk. Soc. & Dem.): Blokaden af St. Jørgensbjerg Kgd.
4/1 (Vestloll. Avis): Nøbbet Kgd.s udsv. indviet af Pastor Blockmann.
4/1 (Fyns Tid.): Havearkitekt P. Wad har udsv. arbejdet Forslag til Rydning paa Ejby Kgd.; Provststudvalget gaar imod Planen.
4/1 (Holbæk Amts Venstrebl.): Nyordningen af Begr. i Holbæk fra 1/4.
6/1 (Næstved Avis): Kransen hejst paa det ny Kapelkrematorium i Ringsted.
14/1 (Ringkøb. Amts Dagbl.): Reguleringsplaner forelagt for Aadum Kgd.
15/1 (Kristl. Dagbl.): Begravelsestaksterne i Kbh.
16/1 (Hejmdal): Byraadet i Sønderborg yder et Tilskud paa 85,000 Kr. til den ny Kgd.; Arealet er 4,2 ha.
16/1 (Horsens Folkebl.): Den ny Kgd. i Brødstrup ventes anlagt og beplantet, saa snart Vejret er til det.
17/1 (Kristl. Dagbl.): Farum Kgd. udvides med et Stykke af Præstegaardshaven; Omkostn. 4500 Kr.
22/1 (Aarhus Amtstid.): Den 26. ds. indvier Provst Eriksen Mørke Kgd.s Udvidelse.
22/1 (Vestsjæll. Soc. & Dem.): Træerne paa Dalmose

Kgd. ryddes, og Gitteret langs Vejen erstattes med Mur.

26/1 (Aarhus Stiftstid.): Klosterkgd. i Haderslev.
28/1 (Nykøb. F. Soc. & Dem.): Horreby Vedtægt skal revideres.

30/1 (Randers Amts Avis): Skal Ø. Tørslev Kgd. reguleres?

6/2 (Hejmdal): Planen til den ny Kgd. i Sønderborg godkendt.

8/2 (Skive Venstrebl.): Kirkegaardsgraverne har det svært.

10/2 (Helsingør Dagbl.): Havearkitekt Troels Erstad forelægger Plan til Anlæg af Stier, Trapper m. m. ved Humlebæk Kgd.

17/2 (Aalborg Stiftstid.): Landsbyens Kgd.

20/2 (Jydske Tid.): Kommunen forhøjer sit Tilskud til Sønderborg Kgd. med 17,500 Kr.

21/2 (Aalborg Stiftstid.): Kommunegartner Wendelboe stiller Forslag om at istandsætte den ny (Søndre) Kgd. i Aalborg for ca. 120,000 Kr.; desuden om Mur m. m. omkring den nuv. Kgd.

27/2 (Vejele Amts Folkebl.): Planer om Udsv. af Grindsted Kgd.

27/2 (Flensborg Avis): Arbejdsministeriet har nu forhøjet sit Tilskud til Sønderborg ny Kgd. til 50 % af Udgv.

1/3 (Berl. Tid.): Holmens og Garnisons Kgd. i Kbh. bevares yderligere 50 Aar frem i Tiden.

FRA TIDSSKRIFTERNE

Havekunst Nr. 1: Kirkegaardsspørgsmaal.

Menighedsraadenes Blad Nr. 1; Begravelsesvæsenet og Kirkeskatten; Nr. 2: Beskæftigelseslovene og Kirkegaardene.

Præsteforeningens Blad Nr. 2: Gem »Dejlig er Jorden« til andre Tider (som Begravelsessalme); Nr. 4: Dejlig er Jorden. —

Landsbygraveren Nr. 11: Stedsegrønne bladbærende Planter til Kirkegaarde. Pyntning af Gravsteder ved Vintertid; Rosens Behandling og dens Sygdomme m. m. Nr. 12: Julens Rose. Juletro og Juleskik m. m. — Nr. 1: Under vor daglige Gerning. Vore Slyngrosers Haardførhed. — Nr. 2: En Nødvendighed (om Begravelsesprotokollen) m. m.

Täppan Nr. 12: Om värden av gamla kyrkogårdar.

Ignis Nr. 12: En kungshög ved Norsborg. Urnlunden i Ludvika. — Nr. 1: Svendborg Amts Ligbrændingsforening. Kyrkogård vid Skelleftå invid. Minnehögtiderna. Tjeckiska urngravmonument. De behöfliga utrymmena i krematorierna. St. Johannes Urnlund i Norrköping. Motala skal få krematorium. — Nr. 2: Svenska eldbegängelseskassan under 1940. Eldbegängelsefrekvensen vid Stockholms norra krematorium under 1940. Nye københavnske Urnehaver (fortsættes). Ivar Johnssons och Bror Hjorths konstnärliga arbeten i krematoriet på Skogskyrkogården.

Puutarha Nr. 12: Sankarihautojen hoito — puutarhavaien kunniasia

Die Feuerbestattung Nr. 3: Ein vorbildlicher Urnenhain. Deutsche Totenehrung. »Die moderne Leichenverbrennung«. Die Feuerbestattung im Lichte der Schönheit. Eine Einäscherung im japanisch-chinesischen Feldzuge. Gedanken zum Kult der Feuerbestattung. Zur Einführung des Reichsgesetzes über die Feuerbestattung. Die Feuerbestattung im Protektorat Böhmen und Mähren. Bestattungswesen im fascistischen Italien.

Kriegsgräberfürsorge Nr. 12: Die ewige Wache. »Ich hatt einen Kameraden«. — Nr. 1: Zum neuen Jahre und zum 3. Jahrzehnt unsere Zeitschrift. Die ewige Wache. Was wird aus unseren Gefallenen? Ehrenfelder für Kriegsgefallene auch in der Heimat. Richtlinien über die Aufstellung von Grabzeichen.

BOGANMELDELSER

Om Læplantning.

I April 1938 udgav Det danske Hedeselskab et Særnummer af Hedeselskabets Tidsskrift, som paa en meget grundig Maade skildrer de forskellige Læhegns Virkninger. De teoretiske Undersøgelser var foretaget under Ledelse af Professor Nøkkentved og Arbejdet i Marken af Skovrider Oldenburg. Denne meget omfattende Undersøgelse skal imidlertid kun betragtes som orienterende, selv om man allerede kan udlede mange værdifulde Vink med Hensyn til Hegenes Lævirkning.

Fortsættelsen af 1938-Forsøgene er beskrevet i et Særnummer af Hedeselskabets Tidsskrift, som udkom i December 1940. De samme Videnskabsmænd, som ledede Undersøgelserne i 1938, har ogsaa været ledende i denne kompletterende Vejledning.

Man er kommet til det Resultat, at et middeltæt Hegn, som kun bremser Vinden, er at foretrække og ikke som mange tidligere antog det helt tætte, klippe Hvidgranshegn, som skaber en uheldig Hvir-

veldannelse. Seljerøn og Tjørn med en Tæthed paa ca. 50 pCt. har vist sig at bremse Vindene paa mest effektiv Maade. Men skal der opnaas en virkelig nyttig Lævirkning paa store Afstande, maa Hegnene anbringes saa tæt, at det menes at genere det tekniske Markarbejde. Da dette synes at være et noget nedslaaende Resultat, besluttede Hedeselskabet at undersøge Plantagernes Lævirkning, og her viste det sig, at jo dybere en Plantage var, desto længere strækker den sin Lævirkning. Dette vil sige, at der i barske Egne maa skabes Plantninger, som vil virke at den paagældende Egn vil fremtræde som frodigere og mindre barsk end tidligere. Disse sidste meget interessante Oplysninger vil blive uddybet med større Grundighed.

Det kan anbefales alle interesserede at læse Hedeselskabets Særnummer, det er et grundigt og solidt videnskabeligt opbygget Arbejde. E. Q.

Anna Lise Møldrup: Gotisk Skrift. Vejledning i Læsning af Kilder til Slægtsforskning. 28 S. upag. 8°. J. H. Schultz' Forlag, Kbh. 1940.

I denne lille Bog, der bestaar af Faksimile Gengivelser af Protokolsider o. a. i gotisk Skrift, og som har modstaaende »Oversættelser«, har Forfatteren givet en værdifuld Hjælp til dem, der »higer og søger i gamle Bøger« efter Slægtsoplysninger. Ogsaa Kirkevæger og Gravere og Præster af vor Generation vil kunne have Udbytte af at studere den, — ja, de helt gamle Mennesker, der selv har lært Skriften, behøver det jo ikke; men de er kun faa, for Skriften blev afskaffet i Skolerne i 1871.

Cirkulære til Stiftsøvrighederne og Overtilsynene for Kirkerne i København og Frederiksberg angaaende Lov af 27. December 1940 om Iværksættelse af offentlige Arbejder og Beskæftigelse af arbejdsløse.

Som et Led i Regeringens Beskæftigelsesplaner er de hidtidige Bestemmelser om Nødhjælpsarbejder og Beskæftigelsesforanstaltninger i Lov Nr. 169 af 13. April 1938 blevet afløst ved en ny Lov af 27. December 1940 om Iværksættelse af offentlige Arbejder og Beskæftigelse af arbejdsløse. Ved denne Lov stilles betydelige Midler til Raadighed for Arbejds- og Socialministeriet — for Aaret 1941—42 indtil ialt 45 Mill. Kr. — til Anvendelse til Tilskud til Arbejder, der agtes iværksat af Staten, af Kommuner, eller hvor Forholdene maatte tale derfor, af private Institutioner, naar Bekæmpelse af Arbejdsløsheden har været det væsentlige Formaal med Arbejdets Gennemførelse.

Kirkeministeriet finder herved efter Forhandling

med Arbejds- og Socialministeriet Anledning til at henlede Opmærksomheden paa denne Lov, idet bemærkes, at Lovens Bestemmelser om Tilskud ifølge den Fortolkning, der vil blive lagt til Grund ved Fordelingen af de til Raadighed staaende Midler, vil kunne anvendes ogsaa paa Arbejder, der sættes i Gang af Menighedsraadene (Kirkebestyrelserne, Kirketiendejerne) paa Kirkernes og Præsteembedernes Vegne.

Til Bedømmelse af Spørgsmaalet om, hvilke Arbejder, der kan komme i Betragtning ved Ydelsen af Tilskud i Henhold til Loven, er det af Arbejds- og Socialministeriet anført, at man først og fremmest maa støtte saadanne Arbejder, hvor Arbejdslønnen udgør den væsentligste Del af de samlede Udgifter, og dernæst maa lægge afgørende Vægt paa, at der til Arbejderne i saa vidt Omfang, som det er teknisk gennemførligt, anvendes danske Materialer. Endvidere har Arbejds- og Socialministeriet henledt Opmærksomheden paa, at de paagældende Arbejder maa ses som Foranstaltninger iværksat til Fordel for en bestemt Kategori af arbejdsløse, nemlig saadanne, som har været uden Beskæftigelse i mindst 4 Maanedre (100 Dage) indenfor det sidste Aar, og for hvem der er hængaaet mindst 14 Dage siden sidste Arbejdsophør, samt at visse i Loven nærmere angivne Bestemmelser om Arbejdstid og Arbejds løn skal overholdes.

De Arbejder, som man efter disse Retningslinier først og fremmest har for Øje, er herefter særlig Jordarbejder og lignende, hvorfor man da ogsaa fra Arbejds- og Socialministeriet har fremhævet Arbejder vedrørende Kirkegaarde som saadanne, hvortil Tilskud kunde gives, idet det samtidig er oplyst, at der til Arbejder af denne Art, for saa vidt de findes egnet til at komme i Betragtning, vil kunne forventes Tilskud paa indtil 40 pCt. af Arbejds lønnen foruden et Tilskud til Materialer, der dog ikke vil kunne overstige Halvdelen af Tilskudet til Arbejds lønnen. Det er desuden af nævnte Ministerium anført, at der vil være Mulighed for at yde Tilskud af lignende Størrelse til Restaurering og Fornyelse af Inventar i Kirkerne, hvorimod der i Henhold til den her omhandlede Lov ikke vil kunne forventes Tilskud til egentlige Byggearbejder, hverken vedrørende Kirker m. v. eller Præstegaarde.

Under Henvisning hertil skal Kirkeministeriet her ved henstille, at det af Menighedsraadene (Kirkebestyrelserne) gøres til Genstand for særlig Overvejelse, om der forestaar Arbejder ved Kirkegaardene, som det kunde være rigtigt nu at søge gennemført med Tilskud i Henhold til den fornævnte Lov. Man skal i saa Henseende eksempelvis anføre: Regulering og Forbedring af Kirkegaardens Anlæg, Dræningsarbejder paa Kirkegaarden, Istandsættelse af Stendiger

Nyanlæg af Veje paa Kirkegaarden og Ordning af Tilkørselsforhold, Parkeringsplads eller lignende. Endvidere vil der, dersom Udvidelse af Kirkegaarden kan forudses indenfor en ikke for fjern Fremtid, kunne være Grund til at overveje, om Udvidelsen ikke bør søges gennemført nu med Tilskud i Henhold til Loven til de dermed i Forbindelse staaende Arbejder, ligesom der kan være Spørgsmaal om nu at foretage tidligere udskudte Arbejder ved Arealer, der allerede maatte være erhvervet til Begravelsesplads, men endnu ikke bragt i anvendelig Stand.

Foruden Arbejder paa eller ved Kirkegaarden skulde der imidlertid i Henhold til det anførte til lige kunne blive Spørgsmaal om Tilskud til Gennemførelse af bedre Indkørselsforhold til Præstegaarden, Regulering og Anlæg af Gaardsplads samt Omlægning og Regulering af Have, og det bør derfor ogsaa overvejes, om der kunde være Grund til at sætte saadanne Arbejder i Gang, eventuelt i Forbindelse med samtidige Arbejder af tilsvarende Art ved Kirken og Kirkegaarden. Grundforbedringsarbejder vedrørende Præsteembedets Jorder falder derimod udenfor Lovens Omraader, idet de særlige Regler i Lov om Grundforbedring, jfr. Bekendtgørelse af 14. November 1940, her er gældende.

Hvad særlig angaar Spørgsmaalet om Istandsættelse eller Fornyelse af Kirkernes Inventar med Tilskud i Henhold til den her omhandlede Lov skal man henlede Opmærksomheden paa, at der ogsaa for disse Arbejders Vedkommende kun vil kunne ydes Tilskud i det Omfang, som de foran omtalte langvarigt arbejdsløse kan beskæftiges, og at det ved Overvejelserne om, hvorvidt der bør søges Tilskud til saadanne Arbejder, maa erindres, at der baade af Hensyn til Kirken som arkitektonisk Genstand og oftest tillige paa Grund af Kirkens og Inventarets Betydning som historisk Minde maa tages særlige Hensyn, hvorfor det næsten altid vil være nødvendigt at benytte særlig sagkyndig Bistand saavel ved Udarbejdelsen af Forslaget som ved Gennemførelsen af Arbejdet og eventuelt forud at søge Vejledning ved Henvendelse til Nationalmuseet eller vedkommende kgl. Bygningsinspektør.

Med Hensyn til Indgivelse af Andragende om Tilskud i Henhold til den omhandlede Lov skal man oplyse, at trykte Skemaer til saadanne Andragender gennem Arbejds- og Socialministeriet er tilstillet de offentlige Arbejdsanvisningskontorer, hvorfra de udleveres, men at Skemaer ogsaa kan rekvireres direkte fra Arbejds- og Socialministeriets Beskæftigelsescentral (Adresse: Laksegade 19, København K.), der varetager den daglige Administration af Loven, og hvortil Andragender skal indsendes. Man henleder samtidig Opmærksomheden paa, at de paagældende

Arbejders Gennemførelse i mange Tilfælde ogsaa forudsætter Godkendelse af nærværende Ministerium, og dette er i ethvert Fald Tilfældet for alle Arbejder, der omfatter Forandring af Kirkers Inventar. Man bemærker derhos, at nærværende Ministerium ved Behandling af Andragender om Godkendelse af Arbejder, hvortil Statstilskud søges i Henhold til foranstaaende, vil stille sig særdeles velvillig med Hensyn til Ydelsen af de Laan, som maatte findes fornødne til Supplering af det eventuelle Statstilskud.

Det fornødne Antal Eksemplarer af nærværende Cirkulære vedlægges til Omdeling blandt Provstiudvalgene og Menighedsraadene (Kirkebestyrelserne) samt Kirketiendeejerne.

Kirkeministeriet, den 21. Februar 1941.

P. M. V.

V. Holbøll.

A. Detlefsen,
Fm.

RESOLUTIONER m. m. VEDRØRENDE KIRKEGAARDE

(Fortsat fra Side 56).

16. Sept. 1937. Kirkeministeriets Cirk. (til Stiftsøvrighederne) ang., at **ældre Stengærder omkring Kirkegaarde bør bevares i saa vid Udstrækning som muligt, m. m. *)**

Paa dertil af Danmarks Naturfredningsforening givne Anledning skal Ministeriet herved anmode Stiftsøvrigheden om at ville henlede Provstiudvalgenes og Kirkebestyrelsernes Opmærksomhed paa Bestemmelsen i § 17, Stk. 3, i Lov Nr. 282 om Vedligeholdelse af Kirker og Kirkegaarde m. v. af 30. Juni 1922, jfr. § 10, Stk. 1, i kgl. Anordning af 10. December 1927 angaaende Kirkegaarde, hvorefter ældre Stengærder omkring Kirkegaarde ikke maa nedbrydes eller erstattes med andet Materiale uden Ministeriets Samtykke.

Idet man under Henvisning hertil anmoder om, at det nøje paases, at alle Sager angaaende Fjernelse eller Ombygning af saadanne Gærder forelægges Ministeriet, skal man udtale, at Ministeriet maa tillægge det ikke ringe Betydning, at de gamle Stengærder, der danner en for vore middelalderlige Landsbykirker særlig karakteristisk Afgrænsning af Kirkegaardens Omraade og sædvanlig stemmer smukt med selve Kirkens Arkitektur og det typisk danske Landskab, bevares i saa vid Udstrækning som muligt, hvorfor Ministeriets Tilladelse til Fjernelse eller Erstatning med andet Hegn ikke vil kunne forventes, medmindre aldeles tvingende Grunde taler for, at en saadan Tilladelse gives.

*) Jvf. »V. K.« XII S. 86—87 og Tillægsside 52.

4. Okt. 1937. Kirkeministeriets Skriv. (til Biskoppen over Viborg Stift) ang. **en Besværing over, at den ved en Begravelse fungerende Præst havde nægtet en Lægmand Tilladelse til at tale i Kirken, m. m.**

I en med Deres Højærværdigheds Erklæring af 3. d. M. hertil tilbagefulgt Skrivelse af 21. April d. A. har Lærer N. N. overfor B. Menighedsraad rejst Besværing over Sognepræst for A. og B. Menigheder O. O. i Anledning af, at denne har nægtet Klageren ved hans Moders Begravelse fra B. Kirke den 19. April d. A. at tale i Kirken efter Sognepræsten.

Da Menighedsraadet for sit Vedkommende afviste Klagen som sig uvedkommende, har Klageren indansøkt Sagen for Deres Højærværdighed, og efter at De derhos i Skrivelse af 4. Juni d. A. under Henvisning til Bestemmelsen i Lov af 30. Juni 1922 om Sognebaandsløsning og Brugen af Kirkerne, § 8, Stk. 3, havde meddelt Klageren, at Sognepræsten har Afgørelsen af, om en Tilladelse som den ønskede bør gives, at Sognepræst O. O. efter det oplyste i det her foreliggende Tilfælde ikke i formel Henseende har ladet det mangle paa fornødent Hensyn, og at De derfor ikke kan anse Klagen for berettiget, har Klageren fremsendt Sagen til Ministeriets Afgørelse.

I Anledning heraf skal man tjenstlig meddele til Efterretning og videre Bekendtgørelse, at ifølge Bestemmelsen i Lov Nr. 100 af 19. April 1907 om forskellige Forhold vedrørende Begravelser, § 1, Stk. 2, kan den fungerende Præst efter Begæring af den, der har bestilt Begravelsen, tillade Lægmand at tale i Kirken eller i Begravelseskapellet eller ved Graven, naar saadan Begæring er fremkommet, forinden Handlingen begynder.

Som den, der er ansvarlig for det ved Begravelshandlingen forefaldende, har den fungerende Præst altsaa i Henhold til denne Lovbestemmelse Ret til efter sit Skøn over Omstændighederne i hvert enkelt Tilfælde at give eller nægte sit Samtykke til, at en Lægmand taler i Kirken, og i Overensstemmelse hermed har Sognepræst for A. og B. Menigheder O. O. ej heller overtraadt sin Kompetence ved at nægte Klageren Adgang til at tale i Kirken ved sin Moders Begravelse, hvorved yderligere bemærkes, at Klageren, som var Sognepræsten personlig ubekendt, først umiddelbart forinden Begravelshandlingens Paa-begyndelse ved Sognepræstens Indtrædelse i Kirken har henvendt sig til ham med sin Anmodning, uden at der altsaa forud havde været Lejlighed for Sognepræsten til ved Samtale eller paa anden Maade at faa Kendskab til Klageren og de med hans Henvendelse forbundne nærmere Omstændigheder.

(Fortsættes).